

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Quæstio I. An Sacramenta novæ Legis constant rebus ut materiâ, & verbis
ut formâ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

Qu. I. An res & verba sint materiae & forma Sacramentorum novae legis. 127

bo unita; adeoque etiam in pura creatura, esse potestas excellentiae quantum ad praesens, quamvis non tam perfecte defectu tituli meriti seu moralis causalitatis gratiae. Denique concurrunt humanitas Christi sic, ut in ordine ad habendam causam completam institutam non foret opus ire extra personam, utpote, in qua iunctim erat humanitas & divinitas. Et hoc constat non esse

communicabile purae creaturae manenti tantum; uti nec communicabilem esse potestatem excellentiae, quatenus connotat suam radicem seu fundamentum, scilicet Unionem hypostaticam. Et sic satis declaratum manet, an vel qualiter pura creatura divinitus potuisset circa institutionem Sacramentorum facere id quod humanitas Christi fecit.

DISPUTATIO SECUNDA.

De Materia & Forma Sacramentorum novae Legis.

CUM omne Sacramentum novae Legis sit signum sensibile, dubitari non potest, quin in eo reperiatur illud quod signum est, & insuper ipsa significatio, quae se habet ad rem, quae signum dicitur, tamquam forma ad materiam: sicut figura v. g. sedis, habet se per modum formae respectu ligni, ex quo tamquam materia illud arte factum componitur. Sed sicut in hac ipsa materia v. g. ligno est praeterea materia & forma ligni: sic quaeritur, an in ipsis rebus sensibilibus quae signa Sacramentalia sunt, reperiatur praeterea quod se habet instar materiae, & aliud quod per modum formae.

ex divina institutione. Congruentia est, quod Sacramenta novae legis proportionate ad ipsam legem debeant esse signa perfectissima, adeoque sensibilia sensibus perfectioribus, qui sunt visus & auditus; res autem videntur, verba audiuntur: & quia res praesupponuntur verbis, & ab his quasi determinantur, ideo res dicuntur materia, verba forma. In veteri tamen Lege pleraque aut etiam forte omnia Sacramenta constabant solis rebus: non enim reperitur aliqua verborum formula pro Circumcisione ceterisque illius legis Sacramentis praescripta. Idque congruebat obscuritati istius status & Sacramentorum umbraticorum; cum verba clarius & expressius significent, quam res.

QUESTIO II.

An Sacramenta novae Legis consistant rebus ut materia, & verbis ut forma?

Notandum autem non velle Concilium Florentinum, quod in quolibet Sacramento quavis verba concurrentia sint forma: cum idem Concilium, ac etiam Tridentinum sess. 14. c. 3. & can. 4. Confessionem verbalem recensent tamquam materiam Sacramenti Penitentiae; ac similiter satisfactio saepe consistat in verbis, v. g. precibus vocalibus. Manet equidem doctrina Concilii generaliter vera: quidquid aliquam exceptionem fecerit Durandus 4. dist. 1. q. 3. n. 8. quia etiam Sacramentum Penitentiae constat verbis absolutionis tamquam forma, & rebus tamquam materia, scilicet peccatis, quae sunt materia circa quam, & contritione, quae est materia proxima. Confessio etiam, etsi consistat in verbis, sive proprie dictis, sive aequivalentibus in necessitate, habet se tamen instar rei, quatenus ulterius determinatur per verba absolutionis tamquam formam. Similiter in Matrimonio reperiuntur res tamquam materia, scilicet corpora contrahentium, quae sunt materia circa quam & obiectum contractus ac Sacramenti matrimonii: nec opus est aliam ibi materiam quaerere, ex qua Sacramentum componatur (qua in re plurimum laborant Varii, signanter Lugo d. 2. sect. 1.) cum illud imitetur naturam contractuum, quorum materia censetur esse ipsum obiectum quod in contractu proponitur. Ex quibus solutae manent rationes dubitandi Durandi.

In Sacramentis appropinquat sensibilem quodam sensu est materia, significatio forma.

2. Sic ut Sacramenta consistunt rebus ut materia, & verbis ut forma.

Ecclesiastica Hierarchia ad: Primi Duces sacerdotales muneris visibilibus signis caelestia Sacramenta reuerunt, & partim scriptis, partim non scriptis institutionibus nobis tradiderunt. Ratio a priori est voluntas Christi nobis per Ecclesiam intimata: supposito enim quod Christus determinata signa instituerit, patet ea necessario esse observanda: cum significatio practica gratiae competere nequeat signis, nisi

3. Etsi non quavis verba in omnibus Sacramentis sint forma. Generaliter tamen vera manet doctrina Florentini quoad ad materiam & formam.

4.
Excepto,
quod solum
matrimo-
nium possit
perfici sine
verbis sive
sine dictis,

Notandum II. non velle *Concilium Florentinum*, quod omnia Sacramenta debeant consistere verbis propriè dictis sive vocibus tamquam formâ: quandoquidem matrimonium possit etiam celebrari per nutus & signa, v. g. à surdis & mutis, ut determinat *Innocentius III. c. Tuae fraternitati 23. de Sponsalibus*: Et apertè insinuat ipsum *Florentinum in Decreto* dicens: *Causa efficiens matrimonii regulariter est mutus consensus per verba de presenti expressus*. Ubi addendo, *regulariter*, significat extraordinariè posse perferri sine verbis. Ex quo etiam colligitur in aliis Sacramentis semper oportere adhibere verba propriè dicta, cum in solo matrimonio fiat exceptio, quæ firmat regulam in contrarium. Idem etiam habet communis sensus Doctorum & praxis Ecclesiæ.

5.
Nō est equi-
dem mens
Florentini,
quod omnia
essentialiter
constituantur
ex rebus
& verbis.

Notandum III. non velle *Florentinum*, quod omnia Sacramenta intrinsecè & essentialiter componantur ex rebus & verbis, sive ex materia & forma. Ut proinde nullius momenti sit argumentum, quod inde Nonnulli desumere tentarunt, ad probandam, quod in hoc vel illo Sacramento materia vel forma sit essentialis & intrinseca. Patet manifestè ex ipso Concilio, quod postea specificans & declarans res, quibus singula Sacramenta perficiuntur, pro materia Eucharistiæ assignat panem & vinum; quæ utique essentialitè illius non ingrediuntur, immo vi consecrationis destruantur. Similiter pro forma ejusdem assignat verba; quibus hoc conficitur Sacramentum; quæ similiter juxta plurimos Doctores non sunt de intrinseca ratione Eucharistiæ; sed eidem potiùs extrinseca, uti solet esse causa efficiens. De quo tamen suo loco. De Sacramento etiam Pœnitentiæ docet *Securus* essentialitè illius consistere in sola absolutio-
ne; quæ tamen cadere debeat super pœnitentem contritum & confessum. De quo postea. Similiter satisfactio, quæ assignatur tamquam materia partialis Sacramenti Pœnitentiæ, indubiè non est ei essentialis. Sacramentum quoque Matrimonii, uti ipse contractus, non includit intrinsecè corpora contrahentium, sed essentialitè illius consistit in solo signo expressivo mutui ac legitimi consensus. De quo similiter suo loco agetur.

Accedit quod *Florentinum* specificans materiam Sacramentorum ferè tantum assignet materiam remotam, v. g. aquam pro baptismo; & tamen aqua non est intrinseca Sacramento Baptismi (quod est actio quædam transiens) sed est potiùs materia cetera quam versatur ipsa materia proxima & Sacramento intrinseca, scilicet ablutio; per quam applicatur aqua corpori baptizandi.

6.
Personam
& intentio-
nem mini-
stri esse par-

Denique accedit, quod eodem planè modo *Florentinum* supra dicat, *Omnia Sacramenta perferri personâ ministris conferentis Sacramentum, cum intentione faciendi, quod facit Ecclesiâ*; & tamen minister ejusve intentio non in-

greditur intrinsecè essentialitè Sacramenti, juxta Doctores passim: quamvis aliter opinetur *Lugo d. 2. sect. 7. Quem operosè refutat Dicastillo d. 1. de v. 19. & rursus in simili d. 4. De Sacramento Pœnitentiæ d. 5. parte 2.* Sanè nimis procul *Lugo* abscelsisse videtur, dum consequenter etiam ipsa peccata censuit esse de intrinseca essentialitè seu partem essentialem Sacramenti pœnitentiæ; quasi nimirum quidquid necessariò omnino ab aliquo requiritur vel præsupponitur sit pars essentialis ejusdem. Cujus equidem fallitas patet: tum quia Deus v. g. involvitur in objecto contritionis, & tamen non est pars essentialis Sacramenti pœnitentiæ: uti neque est pars essentialis aliorum Sacramentorum, vel cujuslibet creaturæ, à quibus omnibus necessariò præsupponitur. Tum quia agens non est pars essentialis respectu actionis, terminus respectu relationis, objectum respectu actus vitalis; quorum tamen singula sunt respectivè necessariò, aut essentialiter prærequisita. Aliàs quoque prædicta forent aggregata per accidens ex Deo & creaturâ, substantiâ & accidente &c. Accedit, quod ex eodem fundamento etiam persona suscipientis, nec non intentio ejusdem (si sit adultus; cujus proinde baptismus v. g. haberet plures partes diversæ rationis, quam baptismus parvuli, in quo non requiritur intentio) item in quibusdam Sacramentis Sacerdotium, in Pœnitentiâ jurisdictione, in Extrema-Uncione infirmitas, in sex posterioribus Sacramentis Baptismus includeretur tamquàm pars essentialiter componens; quæ absona & hæcenus inaudita videntur; cum tamen Sacramenta cum suis partibus adeò membratim à Conciliis & Doctoribus Catholicis fuerint recensita & enucleata.

Magis tolerabile foret, si intentio ministri diceretur esse pars essentialis ipsius actionis Sacramentalis, v. g. ablutionis baptismalis, consecrationis, &c. pars, inquam, indistincta, & sub ipsa actione computata: cum intelligatur per ablutionem v. g. ablutio libera, & quidem certæ speciei moralis. Quare sicut intentio non tantum præferendi verba seu signa consensus, sed etiam contrahendi sequè obligandi censetur esse de intrinseca essentialitè contractus, & intentio orandi de essentialitè orationis: sic actio Sacramentalis, quæ est libera & certæ speciei moralis, videri posset in se includere intentionem illius quæ talis. Nec contra hoc urgent ea, quæ supra contra *Lugo* allegata sunt. Solum occurrit disparitas inter Sacramenta ex una parte, & orationem, votum, contractum &c. ex altera parte; quod hæc essentialiter & primariò consistant in actu interno, in quo etiam consummari possunt, nisi quod contractus, quatenus est inter homines, exigat signum externum consensus expressivum: ut proinde actus externi
sint

Quest. II. An verba Sacram. debeant esse concionatoria &c. 129

sint signa internorum, & ab his participant nomen orationis &c. At Sacramenta sunt ex prima & propria sua ratione externa symbola, quæ non sunt signa interni actus, cui primariò conveniat ratio Sacramenti; sed solum exigunt actum internum, tamquã conditione sine qua non, quo determinentur ad significandum quod Christus instituit. Is etenim instituit seu decrevit, ut certa symbola sensibilia efficaciter significarent gratiam, dummodo in subiecto capaci seu disposito ponerentur liberè tamquam substantia institutioni Christi; ubi apparet ratio Sacramenti esse velut effectus internæ intentionis: Quod non faciliè improbari potest. Tamen forte quis responderet, non obstante hac disparitate potuisse internam intentionem esse minis principaliter de essentia actionum Sacramentalium, etsi primariò externarum; uti est de essentia aliarum actionum primariò internarum; v. g. orationis vocalis, contractus civilis &c. quarum essentiam complet, tum interior, tum exterior operatio.

Finaliter satis conveniunt Doctores in eo, quòd Baptismi, Confirmationis, extremæ-Unctionis & Ordinis essentiam ingrediuntur, tum materia proxima, scilicet ablutio, chrismatio &c. tum forma, seu verba correspondentia: quia non est potior ratio de una quàm de altera: cum utraque sit à Christo instituta, habeatque proportionem ad significandum effectum Sacramenti, ut singulas applicanti constabit.

QUESTIO II.

An verba Sacramentorum debeant esse concionatoria, an verò ritualia?

HÆRETICI variè & inconstanter ad Sacramenta requisierunt concionem, quã divinæ promissiones proponantur, & fides circa eas excitetur. Et quidem aliqui eam requirunt tamquam partem essentialem Sacramenti, ut Calvinus l. 4. Instit. c. 4. §. 4. & in c. 5. ad Ephes. ait: *In Papatu nullam esse legitimam signorum observationem, quia nulla sit mysterii explicatio ad populum, quæ sola facit, ut notitium elementum incipiat esse sacramentum.* Alii aliter loquuntur. Sed repugnat praxi & sensui totius Ecclesiæ: cui velle refragari est insolentissima insania, ut ait Aug. Epist. 118. ad Ianuarium. Deinde si requiratur concio, utique quã excusetur fides vera, adeoque à ministris veræ Ecclesiæ, & consequenter non posset quis validè suscipere Sacramentum nisi ab eisdem: quod tamen est contra ipsos Hæreticos, qui censent non esse rebaptizandos baptizatos à Papistis, ut docet Calvinus l. 4. Instit. c. 15. §. 16. Etsi in consequenter ad præallegatã ex eodem.

Tertiò sequeretur nec Calvinum nec alios per nos Hæreticos validè fuisse baptizatos; quippe qui sunt baptizati ritu Catholico sine concione. Denique parvulis saltem sine fructu conferetur Sacramentum Baptismi; cum in illis per concionem nequeat excitari fides. Idem est de Turdo, amente &c. Neque plebeis posset aliã linguã conferri; quàm vulgari: neque etiam in necessitate conferri v. g. Baptismus ab inidoneo ad instruendum seu concionandum.

Veritas itaque Catholica habet, quòd verba, quibus conficitur Sacramentum, sint ritualia, seu consecratoria, quia videlicet sunt certa & determinata verba, quibus materia Sacramenti consecratur, & quæ sunt operatoria, independenter ab instructione audientium. Cum enim ex dictis constet, non debere esse verba concionatoria, sequitur esse consecratoria; cum hoc non ob aliam rationem negaverint Hæretici, quàm quia existimabant prius, quod jam refutavimus. Patet etiam ex perpetuo usu Ecclesiæ: quæ proinde jam olim in Concilio Nicæno Can. 19. baptismum *Cataphrygarum & Paulianistarum* reprobavit, eò quòd non uterentur sacræ verbi seu formæ à Christo præscriptæ; quæ utique non sapit concionem, sed consecrationem seu benedictionem. Patet quoque ex auctoritatibus Patrum; quæ videri possunt apud Bellarm. l. 1. de Sacram. c. 19. Nobis sufficiat Cyprianus (sive alius antiquus Auctor) in docto Tractatu de Operibus Christi Cardinal. Tit. De Baptismo Christi, dicens: *Verborum solemnitas & sacri invocatio nominis, & signa institutionibus Apostolicis Sacerdotum ministeris attributa, visibile celebrant Sacramentum.* Et Aug. l. 28. contra Faustum c. 13. ubi ait: *Noster panis & calice certà consecratione mysticus fit nobis.*

Idem denique intelligitur ex Scriptura, quam semper ita intellexit Ecclesia, optima Scripturarum interpret: quia verba præscripta à Christo pro Sacramento Baptismi Matth. 28. non habent formam concionis, sed invocationis sive benedictionis: non enim dixit Christus: docete omnes gentes nomen Patris & Filii & Spiritus; qualiter dicere debuisset, si verba illa respexissent actum docendi; sed dixit: *Baptizantes eos in nomine Patris &c.* quòd respicit actum baptizandi, & sonat invocationem Trinitatis super asperersionem aquæ. Quemadmodum *ly in nomine*, passim in Scriptura sonat invocationem, non instructionem; ut Marci ultimo: *In nomine meo demonia ejicient.* Act. 3. *In nomine Jesu Christi surge, & ambula.* Et alibi. Quàmvis igitur docendi sint adulti, necdum satis instructi, mysteria fidei, juxta monitionem Christi: *docete omnes gentes*; non tamen per formam Baptismi: hæc enim non se extendit ad omnia mysteria, in quibus necessariò instruuntur adulti baptizandi, sed hi docendi sunt per prævias catechisationes, ut

IO.
Catholicè exigunt verbarum ritualia sic consecratoria.

Ead. sola semper Ecclesiæ requisit.

II.
Et consonat Scripturæ.